

ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО

УДОСКОНАЛЕННЯ ОСВІТНЬО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ЗБІРНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ПРАЦЬ

Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного

**Удосконалення освітньо-виховного процесу
в закладі вищої освіти**

збірник науково-методичних праць

**Запоріжжя
2023**

УДК 821.161.2.09 (062.552)

У45

Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти: збірник науково-методичних праць / Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного. Запоріжжя : ТДАТУ, 2023. Вип. 26. 332 с.

Рекомендовано до друку вченою радою

*Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного
протокол №11 від 30.05.2023 р.*

Редакційна колегія:

Кюрчев С.В., д.т.н., професор, ректор ТДАТУ (головний редактор); Ломейко О.П., к.т.н., доцент, перший проректор (заступник головного редактора); Шарова Т.М., д.філол.н., професор, начальник ННЦ; Панченко А.І., д.т.н., професор, проректор з наукової роботи; Галько С.В., к.т.н., доцент, в.о. декана факультету енергетики та комп'ютерних технологій, Колокольчикова І.В., д.е.н., професор, в.о. декана факультету економіки та бізнесу; Іванова І.Є., к.с.-г.н., доцент, декан факультету агротехнологій та екології; Кувачов В.П., д.т.н., професор, в.о. декана механіко-технологічного факультету; Шокарев О.М., в.о. керівника ННІ ЗУП, кандидат технічних наук, доцент; Землянська А.В., к.філол.н., доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук.

У збірнику подано матеріали науково-методичної конференції ТДАТУ «Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти» (29 травня 2023 р., м. Запоріжжя).

Публікації присвячені питанням розвитку вищої освіти в умовах дистанційного навчання, використання інноваційних технологій в освітньому процесі, впровадження результатів наукових досліджень з пріоритетних напрямів у фахову підготовку здобувачів освіти технічних спеціальностей, провідним тенденціям суспільно-гуманітарної освіти.

Збірник буде корисним науково-педагогічним працівникам, учителям-практикам, аспірантам та здобувачам вищої освіти.

Статті опубліковано мовою оригіналу

Адреса редакції: 72312, ТДАТУ, пр-т Соборний, 226,

м. Запоріжжя, Запорізька обл.

e-mail: nnc@tsatu.edu.ua

Навчально-науковий центр університету

© Автори публікацій, 2023

© Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, 2023

ЗМІСТ

Антонова Г.В. <i>Дистанційне навчання: можливості та реальний досвід</i>	7
Болтянський Б.В., Болтянська Л.О. <i>Особливості використання ІТ-технологій в умовах дистанційного навчання</i>	13
Верхоланцева В.О., Паляничка Н.О., Фучаджи Н.О., Червоткіна О.О. <i>Міжнародна діяльність ТДАТУ в умовах воєнного стану</i>	21
Вершков О.О., Антонова Г.В. <i>Психологічна модель, що оперує формальними позначеннями емоційних станів</i>	26
Вершков О.О., Мацулевич О.Є., Тетервак І.Р. <i>Програмна реалізація процесу моделювання функціональних поверхонь двигунів внутрішнього згоряння при виконанні лабораторних робіт з дисципліни «Інформаційні технології у виробництві»</i>	31
Гулевський В.Б., Постол Ю.О., Ковальов О.О. <i>Використання інформаційних технологій як ефективного засобу вивчення дисципліни «Основи проєктування систем електрифікації»</i>	37
Дашивець Г.І., В'юнник О.В. <i>Застосування сітьового моделювання виробничих процесів в інженерних дисциплінах</i>	47
Дереза О.О., Дереза С.В. <i>Особливості підготовки фахівців технічних спеціальностей</i>	56
Єременко Л.В., Ісакова О.І., Шлеїна Л.І., Зімонова О.В. <i>Аналіз підходів до розуміння конфліктності як якості особистості в соціальній психології</i> ...	63
Журавель Д.П., Бондар А.М. <i>Інноваційні технології профорієнтаційної роботи для здобувачів освіти технічних спеціальностей</i>	74
Землянський А.М., Землянська А.В. <i>Значення дисципліни «Політологія» для формування політичної культури майбутніх фахівців</i>	80
Зімонова О.В., Шлеїна Л.І., Ісакова О.І., Єременко Л.В. <i>Щодо формування комунікативної культури здобувачів вищої освіти</i>	89
Зінов'єва О.Г. <i>Організація самостійної роботи студентів на базі використання інформаційних технологій</i>	97

Ісакова О.І., Шлєіна Л.І., Єременко Л.В., Зімонова О.В. <i>Філософський аспект розвитку вищої освіти</i>	103
Ковальов О.О., Самойчук К.О., Фучаджи Н.О., Гулевський В.Б. <i>Формування навичок науковця при викладанні дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності»</i>	112
Козлова Л.В., Малюк Т.В. <i>Методичні підходи до проведення навчальної практики в дистанційному режимі</i>	120
Колесніков М.О., Покопцева Л.А., Пащенко Ю.П. <i>Неформальна освіта – крок до кар'єрного зростання</i>	128
Кривонос І.А. <i>Імплементация інтерактивних методів у процес вивчення іноземної мови дистанційно студентами спеціальності «Готельно-ресторанна справа»</i>	140
Ломейко О.П., Самойчук К.О. <i>Динаміка контингенту здобувачів ТДАТУ в 2022-2023 навчальному році</i>	149
Мацулевич О.Є., Антонова Г.В. <i>Автоматизація робочого місця інженера-механіка</i>	160
Мацулевич О.Є., Дереза О.О., Тетервак І.Р. <i>Використання САD-системи UNIGRAPHICS для технологічної підготовки виробництва корпусних деталей</i>	166
Михайленко О.Ю., Чаплінський А.П. <i>Колористичне рішення учбових приміщень з урахуванням норм ергономіки</i>	176
Паляничка Н.О., Верхованцева В.О., Фучаджи Н.О., Червоткіна О.О. <i>Особливості викладання технічних дисциплін при дистанційному навчанні у період воєнного стану</i>	183
Панченко А.І., Волошина А.А., Мельник О.В., Волошин А.А. <i>Шляхи удосконалення дистанційного навчання при викладанні технічних дисциплін у вищій школі</i>	188

Покопцева Л.А., Колесніков М.О. <i>Розвиток особистості фахівця з агрономії під час навчання у вищій школі.....</i>	200
Попова І.О. <i>Формування soft skills у здобувачів вищої освіти енергетичного напрямку в процесі вивчення теоретичних основ електротехніки.....</i>	206
Попова І.О., Квітка С.О., Чаусов С.В. <i>Особливості організації освітнього процесу здобувачів-енергетиків із вивчення обов'язкових дисциплін в умовах воєнного стану.....</i>	216
Сабо А.Г. <i>До дискусії щодо доцільності застосування презентацій у навчальному процесі.....</i>	224
Самойчук К.О. <i>Методика написання наукової статті здобувачами вищої освіти технічних спеціальностей в умовах військового стану.....</i>	231
Сахно Л.А. <i>Кейс-технології у викладанні обліково-аналітичних дисциплін.....</i>	241
Скляр О.Г., Скляр Р.В. <i>Використання в освітньому процесі інтерактивних методів навчання.....</i>	250
Тараненко Г.Г. <i>Педагогічний дизайн як актуальна тенденція підвищення якості освіти.....</i>	259
Червоткіна О.О., Верхованцева В.О., Паляничка Н.О. <i>Основні тенденції розвитку професійної освіти в Україні і за кордоном.....</i>	265
Червоткіна О.О., Ковальов О.О., Фучаджи Н.О., Матвіїшин П.В. <i>Навчання під час війни в Україні.....</i>	273
Шаров С.В. <i>Методичні підходи до викладання технології проектування та адміністрування баз даних.....</i>	281
Шарова Т.М. <i>Навчальний процес релокованого закладу вищої освіти в умовах воєнного стану.....</i>	288
Шарова Т.М., Землянська А.В. <i>Використання Освітнього порталу в дистанційному навчанні: недоліки й переваги.....</i>	297

Шлеїна Л.І. <i>Академічна доброчесність як невід'ємна складова сучасної вищої освіти</i>	304
Шлеїна Л.І., Ісакова О.І., Єременко Л.В., Зімонова О.В. <i>Інформаційні технології та їх застосування у процесі викладання суспільно-гуманітарних дисциплін</i>	312
Kryvonos I. <i>The improvement of listening skills of future Hotel and Restaurant business specialists during the learning of the discipline «English for specific purposes»</i>	318
Lubko D. <i>Improving students' educational practice using interactive technologies on the Arduino platform</i>	326

Шарова Т.М., д.філол.н., професор,
Землянська А.В., к.філол.н., доцент
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного

ВИКОРИСТАННЯ ОСВІТНЬОГО ПОРТАЛУ В ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ: НЕДОЛІКИ Й ПЕРЕВАГИ

Анотація. Стаття аналізує досвід використання Освітнього порталу ТДАТУ в дистанційному навчанні в умовах воєнного стану. Визначено переваги й недоліки єдиної онлайн-платформи університету з метою вдосконалення освітнього процесу в онлайн-режимі.

Ключові слова: Освітній портал, онлайн-платформа, дистанційне навчання, електронна система, електронний навчальний курс.

Постановка проблеми. Дистанційний формат навчання, який утвердився в освітньому процесі, вимагає мобілізації всіх сил від адміністрації закладів освіти, педагогів, здобувачів освіти. У цьому аспекті в пригоді стає наявність єдиної корпоративної платформи, якою могли б користуватись усі учасники освітнього процесу певного закладу: викладати навчальні матеріали й виконані завдання, обмінюватись повідомленнями, проводити онлайн-заняття тощо. Кожен заклад освіти обирає свою платформу: Google Meet, Cisco Webex Teams, Moodle та ін. З часом відбувається т.зв. «природний відбір», залежно від відзначених учасниками освітнього процесу недоліків і переваг, навчальних потреб, які кожна платформа має задовольняти. Тому, наприклад, серед закладів середньої освіти найпоширеніший варіант – Google Meet, а університети найчастіше використовують Moodle або Cisco Webex Teams.

Повномасштабне вторгнення в Україну зробило питання реалізації освітнього процесу надактуальним, особливо для здобувачів освіти й науково-педагогічних працівників з тимчасово окупованих територій. Із таким викликом у 2022 р. стикнувся, зокрема, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, переміщений із окупованого Мелітополя до підконтрольного Україні м. Запоріжжя. На сьогодні вже освітній процес в університеті налагоджений, і значною мірою – завдяки Освітньому порталу, що функціонує на базі освітньої

платформи Moodle. Тепер, за наявності певного досвіду використання порталу в екстремальних умовах, постала необхідність провести його аналіз, переглянути методику його використання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості платформи Moodle та її ролі в освітньому процесі на різних спеціальностях уже достатньо широко розглянуті в працях Н. Болюбаш [1], М. Золочевської [2], Т. Коваль, А. Аврамчук [3], О. Павленка, С. Шарова [7; 10], М. Семенова [9], І. Шеремет і К. Василенко [12] та ін. Функціонування Освітнього порталу ТДАТУ з метою забезпечення процесу викладання дисциплін за дистанційної форми освіти; самостійної роботи студентів у період аудиторного навчання; дотримання принципів академічної доброчесності тощо, а також питання його технічної підтримки стали свого часу об'єктами уваги представників керівного складу університету та його науково-педагогічних працівників: В. Корчева, О. Ломейка [5; 6], І. Кривонос [13], М. Колеснікова [4], К. Самойчука, Н. Палянички, В. Верхоланцевої [8] та ін. Однак 2022-2023 н.р. в умовах окупації, переміщення серверів, постійних обстрілів населених пунктів України та енергетичної кризи вніс свої корективи в роботу Освітнього порталу, які вимагають окремого розгляду.

Формулювання цілей статті. Метою цієї студії є висвітлення позитивних і негативних сторін використання Освітнього порталу ТДАТУ в дистанційному навчанні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Освітній портал (раніше – навчально-інформаційний) було створено в межах впровадження електронної системи управління освітнім процесом у ТДАТУ. Відповідно до схеми, поданої В. Кюрчевим та О. Ломейком, він посів органічне місце в цій системі саме завдяки вирішенню питання дистанційного навчання [5, с. 7], а ще до того – забезпечення самостійної роботи здобувачів освіти.

Сьогодні вже важко уявити сучасний університет без такої вебплатформи. Тим більше, що в ТДАТУ як переміщеному університеті Освітній портал виявився єдиною можливістю підтримувати освітній процес та комунікувати між собою викладачам і студентам, які залишились на особливо небезпечних територіях.

Технічне забезпечення роботи Освітнього порталу здійснює Центр інформаційних технологій і систем ТДАТУ, а контроль за вчасним наповненням його навчальними матеріалами здійснює навчально-науковий центр.

Співробітники центру протягом 2022-2023 н.р. регулярно проводили перевірки електронних навчальних комплексів і тестових завдань, контролювали роботу здобувачів освіти на Освітньому порталі ТДАТУ. Протягом I семестру навчально-науковим центром було перевірено з метою вдосконалення 1049 курсів на бакалавраті та магістратурі, а у II семестрі – 858 курсів.

У результаті перевірки електронних навчальних курсів (ЕНК) та ступеня відвідуваності курсів здобувачами освіти було визначено певні недоліки роботи на Освітньому порталі:

- для розуміння готовності курсу до використання необхідно, щоб він був приведений викладачем у відповідність до структури, затвердженої в Положенні про ЕНК. Через специфіку дисциплін інколи це викликає труднощі і вимагає від розробників курсу знаходити компромісні рішення. Це стосується, насамперед, таких дисциплін, як «Іноземна мова», «Фізичне виховання» та ін.;

- для онлайн-спілкування зі здобувачами освіти та проведення навчальних занять у ТДАТУ не використовується ресурс відеоконференції на платформі Moodle, а перевага надається програмі Zoom. Тож у процесі навчання певний час витрачається на перехід між програмами й вікнами;

- не всі науково-педагогічні працівники вміють користуватись порталом та знають його функціональні можливості. З цієї причини виникають проблеми із вчасним наповненням курсів, особливо дисциплін, які читаються вперше, оновленням навчальної інформації. Однак із метою уникнення цього навчально-науковим центром були розроблені детальні методичні рекомендації для користувачів Освітнього порталу;

- до повномасштабного вторгнення в Україну на всіх ЕНК стояли обмеження, які дозволяли контролювати рівень засвоєння дисципліни здобувачами освіти. Неможливо було перейти до наступної теми, не пройшовши успішно тестування за матеріалом попередньої. Але в умовах війни такий підхід втратив свою актуальність. Ми вже відзначали раніше, що наявність обмежень на курсі демотивує студентів, які могли б у вільний час та за бажанням пройти більше тем, підготуватись краще до підсумкового контролю, спробувати розв'язати на основі заздалегідь вивченого теоретичного матеріалу практичні завдання [11, с. 241];

- у зв'язку з перебоями в електропостачанні внаслідок обстрілів на підконтрольній Україні території та відсутністю інтернету на тимчасово окупованих територіях здобувачі освіти та викладачі не мають змоги регулярно працювати на платформі, не бачать вчасно повідомлень та

завдань. Іноді в учасників освітнього процесу недостатньо потужності інтернету для завантаження завдань або відбувається збій під час проходження тестів. Однак ці недоліки в окремих випадках можна виправити вручну, або вирішити проблему, долучивши допоміжні засоби зв'язку, на кшталт месенджерів Telegram, Viber, електронної пошти, додатків Google.

Безумовно, можна знайти ще купу дрібних зауважень до роботи Освітнього порталу як ресурсу для дистанційного навчання. Але беззаперечним є той факт, що більшість питань і сумнівів, які були озвучені ще на початку 2010-х років, коли тільки вводилось використання в закладах освіти онлайн-платформ, на сьогодні вже вирішені. Наприклад, питання, озвучені у статті М. Колеснікова (Який обсяг участі викладачів у роботі курсу? Як передбачається здійснювати реєстрацію учнів у системі, запис на курси й відрахування з курсів? Чи будуть викладачі освоювати навчальне середовище самостійно, або для них будуть організовані курси? та ін. [4, с. 29]), вже зняті з порядку денного завдяки впровадженню вищезгаданої електронної системи управління освітнім процесом, чіткому розподілу обов'язків між структурними підрозділами, координацією освітнього процесу на порталі навчально-науковим центром.

Серед переваг використання Освітнього порталу можна визначити такі:

- наявність всіх навчальних курсів, усіх матеріалів, необхідних для розуміння їхньої структури, критеріїв оцінювання, мети й завдань та успішного засвоєння на одній платформі;

- можливість ідентифікації кожного учасника освітнього процесу завдяки присвоєнню їм логіну та паролю для входу на портал, а також контролю відвідування сторінок навчальних курсів та виконання завдань. Як зауважує І. Кривонос, ця інформація дозволяє викладачеві зробити висновки щодо зацікавленості здобувачів освіти в опануванні дисципліною [13, с. 34];

- легке орієнтування студентів у ЕНК на різних курсах за різними спеціальностями та освітніми рівнями завдяки чітко вибудованій структурі порталу. Для кожної окремо спеціальності створено свою сторінку курсу, навіть якщо і його змістове наповнення, і кількість аудиторних годин на його вивчення у різних потоків збігаються;

- майже всі ЕНК на Освітньому порталі мають однакову структуру, що значно спрощує орієнтування здобувачів освіти в розміщенні навчальних матеріалів і вибір траєкторії засвоєння курсу;

- автоматичне фіксування навчальних досягнень студентів на курсі в електронному журналі за всіма видами робіт. Саме такий функціонал порталу сприяє дотриманню принципів академічної доброчесності усіма учасниками освітнього процесу;

- можливість постійно оновлювати інформацію, на відміну від електронних підручників чи додатків, викладати різні види навчальних матеріалів (відеозаписи, презентації, схеми, таблиці, різні види тестів тощо), вільно користуватись ними як в онлайн-, так і в оффлайн-режимі [11, с. 241–242];

- зрештою, найголовніший плюс Освітнього порталу – безперервна інтерактивна взаємодія викладачів і студентів через оголошення, повідомлення в месенджері, коментарі до завдань тощо. У такий спосіб забезпечуються, як підкреслюють дослідники, виділяючи переваги платформи Moodle взагалі, основні механізми спілкування: перцептивний, інтерактивний та комунікативний [4, с. 29].

Варто ще раз наголосити, що в умовах війни наявність Освітнього порталу стала можливістю для викладачів, які залишились на тимчасово окупованих територіях, продовжити освітній процес, а для студентів з особливо небезпечних територій – отримати якісні освітні послуги, оскільки з міркувань безпеки та через технічні проблеми вони не мають змоги виходити на онлайн-заняття в Zoom.

Висновки. Використання Освітнього порталу ТДАТУ в процесі дистанційного навчання як єдиної бази, де розміщені всі ЕНК та відбувається навчальна взаємодія викладачів і студентів, безумовно, має і негативні, й позитивні моменти.

Негативні спричинені насамперед тим, що це онлайн-платформа, яка вимагає технічного обслуговування та наявності необхідних вмінь і навичок щодо користування нею, безперебійного доступу до джерел електроенергії та інтернет-зв'язку, що в умовах війни викликає певні труднощі.

Однак у аспекті реалізації навчальних цілей та прозорості оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти ця онлайн-платформа має беззаперечні переваги. Наступним етапом мають стати перегляд і аналіз досвіду використання Освітнього порталу впродовж 2022-2023 н.р., в умовах повного дистанційного формату навчання, та розроблення рекомендацій щодо вдосконалення його функціонування.

Література

1. Болюбаш Н.М. Розробка дистанційного курсу засобами інформаційного середовища Moodle. *Наукові праці*. Педагогіка. 2010. Т. 136. №123. С. 19–27.
2. Золочевська М. Організація та проведення семінарів на платформі Moodle. *Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету: електронне наукове фахове видання*. 2018. №4. С. 108–115.
3. Коваль Т., Аврамчук А.М. Використання системи Moodle для створення мультимедійних електронних освітніх ресурсів з мовних дисциплін: зарубіжний і вітчизняний досвід. *Педагогічний процес: теорія і практика* (серія: педагогіка). 2016. №2 (53). С. 93–99.
4. Колесніков М.О. Нові педагогічні технології: система управління навчанням Moodle. *Удосконалення навчально-виховного процесу в вищому навчальному закладі: збірник науково-методичних праць*. 2010. Вип. 14. С. 24–30.
5. Кюрчев В.М., Ломейко О.П. Впровадження електронної системи управління навчальним процесом у ТДАТУ. *Удосконалення навчально-виховного процесу в вищому навчальному закладі*. Мелітополь, 2013. Вип. 17. С. 3–8.
6. Кюрчев В.М., Ломейко О.П. Ефективність впровадження дистанційного навчання в освітній процес. *Удосконалення навчально-виховного процесу в вищому навчальному закладі: збірник наукових праць*. 2015. Вип. 18. С. 3–7.
7. Павленко О.М., Шаров С.В., Москальова Л.Ю., Шарова Т.М., Коваленко А.С. Реалізація дистанційної форми навчання засобами платформи Moodle у процесі підготовки майбутніх філологів. *Інженерні та освітні технології*. 2019. Т. 7. №3. С. 106–121.
8. Самойчук К.О., Паляничка Н.О., Верхованцева В.О. Особливості організації самостійної роботи для студентів технічних спеціальностей в умовах дистанційного навчання. *Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти : збірник науково-методичних праць ТДАТУ*. 2022. Вип. 25. С. 206–210.
9. Семенов М.А. Сервісний супровід дистанційного навчання в переміщеному університеті. *Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету*. 2017. №3. С. 295–302.
10. Шаров С., Постильна О. Інформатизація освіти і виховання як вектор розвитку сучасного суспільства. *Науковий вісник*

Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія : Педагогіка. 2017. №1. С. 199–204.

11. Шарова Т. Освітній портал як ефективний засіб забезпечення дистанційного навчання здобувачів вищої освіти. *Українські студії в європейському контексті*: зб. наук. пр. 2022. №5. С. 237–244.

12. Шеремет І.В., Василенко К.С. Використання платформи MOODLE у підготовці студентів спеціальності «014 середня освіта (здоров'я людини)». *Освітньо-науковий простір*: науковий журнал. Вип. 1 (1–2021) / Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова [гол. ред. д-р пед. наук, проф. Матвієнко О.В.]. Київ : Видавництво Ліра-К, 2021. С. 120–126.

13. Kryvonos I. Analysis of the students' educational work on the TSATU moodle system. *Science and innovations in the 21st century*: I Всеукраїнська Інтернет-конференція студентів та молодих вчених. 2021. С. 33–34.

Sharova T., Zemlianska A. Using the Educational Portal in distance education: disadvantages and advantages

Summary. The article analyzes the experience of using the Educational Portal of TDATU in distance learning in the state of the war. The advantages and disadvantages of the university's single online platform are determined in order to improve the educational process in the online mode.

Key words: Educational Portal, online platform, distance learning, electronic system, electronic training course.

